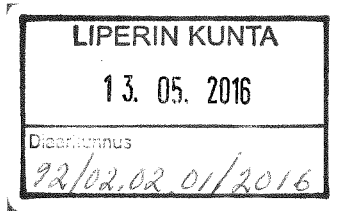

LIPERIN KUNTA
Tarkastuslautakunta

1(6)

Tarkitt 13.5.2016 § 16
LITE sivut 1-6
Tarkastusmerkintä
V.W. K

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2015

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TILINTARKASTUS

Kunnanvaltuuston asettaman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 71 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet:

	Varsinainen jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Puheenjohtaja	Jussi Sallinen	June Karjalainen
Varapuheenjohtaja	Tiina Tikka	Marjatta Karjunen
Jäsen	Wiren Vappu	Merja Flink
Jäsen	Tuomas Koskinen	Ilkka Romppanen
Jäsen	Tuula Laeslehto	Kristiina Juuti
Jäsen	Matti Tajjala	Hannu Niemeläinen

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja. Lautakunnan sihteerinä ovat olleet tilintarkastaja Tuomo Pikkarainen sekä asianhallintasihteerinä Anna-Maija Mustonen.

Hallinnon ja talouden tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy JHTT -yhteisö ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHTT Tuomo Pikkarainen. Tilintarkastaja on raportoinut suorittamistaan tarkastuksista tarkastuslautakunnalle ja antanut kuntalain 75 §:n mukaisen tilintarkastuskertomuksen.

Lautakunta on kokoontunut vuonna 2015 arviointia varten seitsemän kertaa kokoukseen. Kokouksissa on kuultu kunnan johtavia viranhaltijoita sekä luottamushenkilöitä. Lisäksi lautakunta on tutustunut kunnan palvelutuotantoon toimipaikkavierailujen aikana. Lautakunta vieraili vuoden aikana useasti Liperin uuden terveyskeskuksen rakennustyömaalla. Alkuvuodesta 2015 lautakunta valmisteli vuonna 2014 aloitetun arvioinnin Liperin sivistystoimen koulujen yhdistämisestä.

Tarkastuslautakunta on tutustunut valtuuston, kunnanhallituksen ja hallintokuntien pöytäkirjoihin sekä perehtynyt kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan laatimaan tilinpäätökseen vuodelta 2015. Vuoden aikana lautakunta arvioi sosiaali- ja terveystoimen tilannetta ja tulevia ja menneitä muutoksia sosiaali- ja terveysjohtajan katsauksen kautta, arvioi kunnan uutta talousarviorakennetta uuden talousjohtajan kanssa sekä keskusteli Arttu 2.0 hankkeen toteuttamisesta ja tuloksista. Lisäksi tarkastuslautakunta pyysi viranhaltijoiden selvitykset kunnan tonttitilanteesta sekä koulukyydityksien järjestämisestä ja tuntikehyssuunnitelmasta. Vuoden viimeisessä kokouksessa kuultiin kunnanjohtajan katsaus ajankohtaisista elinkeinoasioista. Kokouksissaan tarkastuslautakunta on perehtynyt tilintarkastajan tarkastusmuistioihin.

Syksyllä 2015 jäsenistä Tuula Laeslehto, Jussi Sallinen ja Tiina Tikka osallistuivat yksipäiväiseen koulutukseen uudesta kuntalaista Kiteellä.

2. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN

Kuntalain 65 §:ssä korostetaan tavoitteiden asettamisen ja niiden seurannan merkitystä toiminnan ja talouden ohjauksessa. Valtuusto johtaa kuntaorganisaatiota asettamalla talousarvion vahvistamisen yhteydessä mitattavissa olevia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Liperin kunnanvaltuusto on asettanut tavoitteet talousarviossa vuodelle 2015, taloussuunnitelmassa sekä monivuotisessa talouden tasapainottamisohjelmassa, jonka valtuusto hyväksyi huhtikuussa 2013. Lisäksi tavoiteasettelua on tehty kuntastrategiassa.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. KUNNANHALLITUS

Kunnanhallituksen tarkoituksena on huolehtia kunnan kehittämisestä ja kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ohjaamalla kunnan toimintaa valtuuston asettamien tavoitteiden ja myöntämien resurssien puitteissa. Kunnanhallituksen alaisen toiminnan tärkein tavoite on ollut saada kattamaton alijäämä katettua talousarviokauden aikana ja tässä on onnistuttu.

Kunnanhallituksen talouden osalta toimintakate kasvoi 3,6 prosenttia mutta toimintakate positiivisesti alittui 311 709 euroa. Erityisesti alittuivat lomituspalveluiden henkilöstökustannukset.

Keskushallinnon alaisen työllistämistoiminnan tavoitteena on ollut työllistää kunnan toimilla yhteensä 22 henkilöä. Työllistetyistä henkilöistä 17 oli työpajalla, kaksi oppisopimuksessa ja henkilökohtaisina avustajina neljä.

Henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat hieman vuodesta 2014 ja koulutuspäivät per henkilö hieman tippuivat.

Sisäinen valvonta toteutui koko tulosalueella.

3.2. SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

Uusi terveysasema valmistui kirkonkylälle vuoden 2015 lopussa. Virka-ajan ulkopuolinen lääkäripäivystys siirtyi vuoden alusta Tikkamäen yhteispäivystykseen. Lapsiperheiden avun tarpeeseen vastaamiseksi aloitettiin perhekeskustyöskentely. Yksipäiväinen sairaanhoitajan vastaanotto aloitettiin Ylämyllyllä ja Viinijärvellä. Ostopalvelulääkäreiden käyttöä vähennettiin edelleen ottamalla muistipoliklinikan geriatriin palvelut omaksi toiminnaksi. Työajan käyttöä tehostettiin kotihoidon kentällä ottamalla käyttöön Medimobiili-järjestelmä. Hallinnon tulosalueella osallistuttiin Siun Sote-hankkeen työstämiseen.

Sosiaali- ja terveystoimelle asetetut taloudelliset tavoitteet toteutuivat likipitäen. Budjetin ylitystä syntyi koko toimialalla 81 799 euroa (toteutuma 100,2 %) lisämäärärahan hakemisen jälkeen. Toimintakate kasvoi 6% vuodesta 2014. Kasvuun ovat syynä mm. erikoissairaanhoidon ja työmarkkinatuen kuntaosuuksien nousu sekä perhekeskuksen perustaminen. Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomion siihen, että terveydenhoidon toimintakatteen nousu on huomattavasti Siun soten tavoitteleman sote-kulujen kasvuprosentin yläpuolella.

Toimintatuotot jäivät niukasti budjetoitua alhaisemmiksi toimintakulujen samalla kasvaessa. Henkilöstökulut toteutuivat hieman arvioitua pienempinä pääasiassa siksi, etteivät kaikki vakanssit olleet täytettyinä. Suurin kasvu toimintakuluihin syntyi palveluiden ostoista, erityisesti lääkäri- ja laboratoriopalveluiden osalta. Huomattavin säästö taas syntyi perustoimeentulotuen menojen pienemisestä.

Toiminnallisista tavoitteista kustannusvaikuttavuus ei laskenut, vaan asukaskohtaiset nettokustannukset pysyivät alle Pohjos-Karjalan tason koko toimialalla. Hoitotakuulain määräajat toteutuivat terveystoimissa 100%:sesti, mutta jäivät tavoitteen alle psykososiaalisissa palveluissa (toteuma 80,6%). Lastensuojelun palvelutakuun toteutuminen kuitenkin koheni edellisvuodesta. Työmarkkinatukimenojen kasvu oli ennakoitua suurempi, vaikka työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät lisääntyivät. Tammi-syyskuun välisenä aikana 300-499 pv työttömänä olleiden aktivointiaste jäi erityisen alhaiseksi.

Suoritteet toteutuivat yksiköissä suurimmaksi osaksi suunnitellusti. Avoterveydenhuollon peittävydessä sekä kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrässä jäätiin tavoitteista. Terveyskeskussairaalan käyttöaste pieneni jonkin verran (91% - 86,6%), mutta vastaavasti tehostetun palveluasumisen käyttöaste nousi (97% - 98,3%).

Henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyivät hieman. Sairauseroissaoloprosentti vuonna 2015 oli 4,55 kun vuonna 2014 se oli 4,25. Työyhteisöindeksin tuloksiin on syytä perehtyä tarkemmin työyhteisössä.

3.3. SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tilikausi 2015 on ensimmäinen täysi tilikausi koulurakennemuutoksen jälkeen. Talouden tarkastusmielessä voidaan todeta että koulurakennemuutoksella tavoiteltuihin säästöihin ei päästy ainakaan vielä tilikaudella 2015. Perusopetuksen tilikauden tulos oli 261 516 euroa arvioitua heikompi mutta kuitenkin 393 004 euroa parempi kuin edellisvuonna.

Rakennemuutos on saanut kuitenkin palvelun käyttäjiltä, oppilailta sekä heidän vanhemmiltaan, pääasiassa myönteistä palautetta joka on tässä yhteydessä tärkeä huomioida.

Sivistystoimenjohtajan tehtävät jaettiin 1.9.2015 kahdelle henkilölle ja johtamista on toteutettu sen jälkeen jaetun johtajuuden toimintamallin kautta. Järjestelyn toimivuutta tulee seurata sekä tarkastella tiiviisti, mikäli jaetun johtajuuden mallia aiotaan hyödyntää kunnassamme pidempiaikaisesti.

Sivistyksen tulosalue alitti kokonaisuudessa hieman talousarvion. Toteuma oli 99,6 prosenttia ja alitus 84 082 euroa. Suunta on hyvä, kun verrataan sitä edellisen tilikauden ylitykseen 187 000 euroon. Huomiota tulee kohdistaa erityisesti myös sivistystoimen sisäisen budjetoinnin pitävyyteen, sillä pe-

rusopetuksessa ylitystä oli jälleen reilusti, 261 516 euroa, kun taas varhaiskasvatus alitti budjetin 299 347 eurolla sekä opinto- ja vapaa-aika 77 957 eurolla. Edellä mainitut heitot eivät mahdu kuin puolittain myöskään talousraportti I ja II mukaisiin lisämäärärahoihin sekä leikkauksiin, joten tältä osin sisäisen budjetoinnin voidaan sanoa ainakin osittain epäonnistuneen. Suurimmat ylitykset perusopetuksessa olivat palveluiden ostot sekä henkilöstökulut ja on erityisesti huomioitava että edellisen, vuoden 2014 tilikauden ylitykset johtuivat pääosin samoista syistä.

Kokonaisuudessaan perusopetuksen menot/oppilas olivat talousarviota suuremmat. Suurin tekijä ylitykselle on ollut kotikuntakorvauksien ja sairaalakouluopetuksen sekä Honkalampi-säätiöltä ostettujen palveluiden nousu. Koulukuljetuksen kustannukset nousivat 40 943 euroa enemmän kuin oli budjetoitu vaikka koulukuljetuksessa olevien oppilaiden määrä laski edellisvuodesta. Kuljetuksen organisointiin ja järkevään suunnitteluun tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota.

Koko sivistyksen tulosalueen tuloksen paransivat positiiviseksi varhaiskasvatus sekä opinto- ja vapaa-aika, jotka molemmat alittivat tänäkin vuonna selvästi oman sivistyslautakunnan sisäisen talousarvionsa. Varhaiskasvatuksen uudistettua "Liperin mallia" on tietävästi suunniteltu otettavaksi ja otetun käyttöön menestyksekkäästi myös muissa kunnissa.

3.4. TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vuonna 2015 teknisessä toimessa keskityttiin terveystalousohjelman toteuttamiseen (valmistui 28.12.2015) sekä väistötilojen etsimiseen kunnan henkilöstölle ja Ylämyllyn päiväkodille. Kaavoituksen painopiste oli teollisuustonteissa.

Tekninen toimi alitti talousarvion reilusti, toimintakate muodostui 841 363 euroa arvioitua paremmaksi. Toimintatuottoja kertyi hieman arvioitua enemmän (toteuma 103,5%) ja toimintakulut jäivät huomattavasti budjetoitua pienemmiksi (toteuma 92,8%).

Huomautukset liikenneväylien talvikunnossapidosta lisääntyivät edellisvuodesta, erityisesti Ylämyllyn alueella. Muutoin käyttäjäkyselyn perusteella asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla. Tyhjiillään olevia kiinteistöjä on saatu myytyä.

Tekninen toimi on kiinnittänyt jo vuosia huomiota vesijohtoverkoston pumpatun ja laskutetun talousveden määrien väliseen erotukseen. Nyt hukaveden määrä on vähentynyt, mihin lienee osaltaan vaikuttanut Viinijärven vesijohtoverkoston saneeraus.

3.5. INVESTOINNIT

Investointien kokonaissumma oli vuonna 2015 yhteensä 7,5 miljoonaa euroa ja se alitti talousarvion 4,1 miljoonalla eurolla. Suurimpana investointina uusi terveystalousohjelma, jonka rakentamisen edistymistä tarkastuslautakunta seurasi aktiivisesti vierailamalla työmaalla tarkastuskäynneillään. Rakennusprojekti edistyi jatkuvasti edellä aikataulustaan ja investoinnin budjetti alittui reippaasti, yli 2,5 miljoonalla eurolla. Myös muut talonrakentamisen investoinnit alittuivat kunnassa tilikaudella 2015.

Irtaimen omaisuuden investoinneista kokonaisuuden toteutumistaso oli 76% ja suurin euromääräinen alitus ruokapalveluiden 31 000 euroa.

Liikenneväylien investointien talousarvion määräraha alitettiin hieman ja toteuma oli 504 642 euroa eli 94,1%.

Vesi- ja jätevesihankkeissa toteutuma oli arvioon nähden 85,7 % eli alitus 9 622 euroa.

4. RAHOITUS JA VIERAS PÄÄOMA

Kunnan lainakanta oli vuoden 2015 lopussa 32,6 miljoonaa euroa eli 2 644 euroa asukasta kohden. Lainat per asukas ovat hieman valtakunnan keskiarvoa alhaisemmat.

Lainakanta on kasvoi vuoden aikana neljä miljoonaa euroa. Samaan aikaan kunnan rahoituskulut kuitenkin pienenevät 10 000 eurolla alhaisten korkojen vuoksi. Kunnan lainakannan kasvu oli talousarviota pienempää erityisesti terveyskeskuksen rakentamisen vuoden 2015 osalta alentuneiden investointikustannusten takia. Alkuperäisen talousarvion mukaisesti varauduttiin peräti 9,5 miljoonan euron lainakannan lisääntymiseen. Lainakantaa piti kurissa myös arvioitua parempi vuosikate sekä 250 000 euroa arvioitua suuremmat valtiolta saadut rahoitusosuudet ja 420 000 euroa arvioitua suuremmat pysyvien vastaavien luovutustulot.

Korollisten konsernilainojen määrä on korkea ja oli vuoden lopussa 51,1 miljoonaa euroa. Korolliset konsernilainat kasvoivat 47 miljoonasta eurosta nykyiseen summaan emon lainakannan kasvun takia.

5. TUOTTOJEN KEHITYS

Liperin kunnassa kunnan omien verotulojen ja toimintatuottojen merkitys kunnan toiminnan kattamisesta on kasvanut runsaasti vuosina 2013-2015. Valtionosuusuudistuksen myötä toimintatuottojen vaje on tullut kattaa verotulojen kasvulla. Veroprosentin nosto vuodelle 2014 auttoi verotulojen kasvua osittain. Vuonna 2015 Liperin verotulojen kasvu jäi hieman kunnista keskimäärin.

6. YHTEENVETO JA EHDOTUS JATKOTOIMENPITEIKSI

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan henkilöstöä ja luottamushenkilöitä vuoden 2015 taloudellisesti tehokkaasta tuloksesta ja talouden tasapainottamissuunnitelman hyvästä noudattamisesta. Erityiskiitos myös Liperin uuden terveyskeskuksen rakentamisesta vastanneille henkilöille.

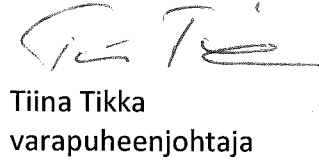
Kumulatiivisen alijäämän kattamisesta huolimatta ei Liperillä ole varaa välivuosiin, vaan tulojen ja menojen suhdetta on jatkossakin tiukasti valvottava. Tarkastuslautakunta velvoittaa tulosalueita tarkkaan budjetointiin, ettei tilikauden aikana paljastu selkeää alibudjetointia.

Liperissä 13.5.2016

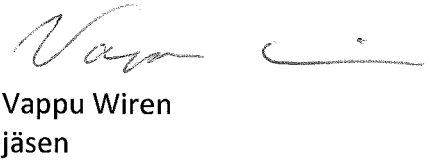
Liperin kunnan tarkastuslautakunta

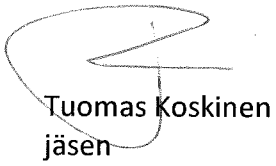
Jussi Sallinen
puheenjohtaja

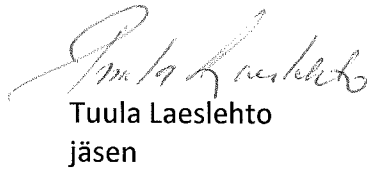
Tiina Tikka
varapuheenjohtaja

Vappu Wiren
jäsen

Tuomas Koskinen
jäsen

Tuula Laeslehto
jäsen

Matti Taijala
jäsen